

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Pénteken, Mártzius 25-dik napján, 1814-dik esztendőben.

Frantzia Birodalom.

Napoleon Császár a' maga *Troyesben* való létele alatt, Febr. 24-dikén ilyen 4-Dekretumokat adott-ki: Egyik által az *Aube* Departamentomabéli Préfektus Báró *Caffarelli* hivatalából letéttetett azért, hogy a' maga Departamentomát 's nevezetesen *Nugent* városát elébb oda hagyta, hogy sem az ellenségtől elfoglaltatott volna, és hogy az ellenségnek elkergettetése után oda vissza nem jött. A' másik által a' *Trasimenei (Romai)* Departamentom' volt Prefektusa *Röderer*, *Caffarelli* helyébe neveztetett. A' harmadik által Státustanátsbéli Auditor *Huw*, az *Aubei* Departamentomban rendeltetettideig való Prefektussá a' *Röderer* megérkezéséig. —

A' negyedik Dekretomban a' parantsoltatik, hogy mind azok a' Frantziák, a' kik az 1813-dik esztendő Decemberének 20-dik napjától fogva a' Szövetséges Hatalmasságoknak szolgálatjokban vagy akármi név alatt ő körülettek találtnak, írattnak laistromba, 's ez a' laistrom adattasék az ítélőszékek eleibe, hogy ezek a' nevezett személyek ellen, minden egyéb foglalatosságaikat fére tévén leg nagyobb keménységgel való processust indítsanak, 's javaikat a' Status' számára foglalják-el. Az is mondatik ebben a' Dekretomban, hogy mind azok a' Frantziák, a' kik az ellenségtől elfoglaltatott Frantzia földön, a' Szövetségeseknek ott létektől fogva, a' régi Királyi Ház' címereit hordozták, Státus-

árulóknak lenni hirdettessenek, katona ítélőszék eleibe állittassanak, 's halállal büntessenek-meg. — A' Párisi Monitörben jöttek-ki mind ezek a' Dekretumok. Ugyan ezen újságban lehet olvasni, hogy Febr. 24-dikén, mikor a' Frantziák *Troyest* ismét elfoglalták vala, *Gau* nevű volt Emigrans 's *Viderange* nevű régi Királyi testőrző, azért, hogy a' *Lajos* keresztjét hordozták vala, a' hadi ítélőszék által mindketten halálra ítéltettek, 's az első meg is ölettetett, a' másik pedig tsak szökés által menthette-meg életét.

Febr. 27-dikén nagy mustrát tartott *József* volt Spanyol Király a' Párisi nemzeti testőrző seregekkel. Ugyan ezen napon meghalálozott *Párisban* az az Oszályos Generális *Reynie*, a' ki, mint a' Frantzia nevezetesebb vezérek' egyike ismeretes, a' ki Napoleon Császárnak Egyiptomban is fegyveres társa volt, 's végre a' *Lipsiai* tsatában elfogattatván azolta Gen. *Meerfeldert* tserébe visszaadattatott. Tsak egy hónapja, hogy *Párisba* megérkezett vala, a' honnét az armádához ismét vissza indulván *Guignesben* forró nyavalyába esett, melyre nézve magát *Párisba* visszavitette, a' hol egy pár nap múlva meghalt.

A' Szövetséges nagy armáda' fő hadi szállásáról *Troyesből* Mártzius 10-dikén: —

Innét ma ilyen Proklamátziót intézett F. Marschal H. *Schwartzenberg* a' Frantziákhoz: — „

„Frantziák! Titeket támadásra ingerlenek. A' ti Országlószéktek elősegélője azon mesterséges fogásoknak, mellyek a' szövetséges seregek által elfoglaltatva lévő Departamentomok lakosaiknak fellázasztásokra czéloznak. Tsalárd ígéretekkel iparkodnak eltsábitani benneteket, 's olly eszközök által, mellyek kimútatják annak a' Hatalmassagnak gyengességét, a' ki azokat a' maga hasznára fordítja. —

„Ti szenvedtek a' számtalan ármádák-
nak jelenlétek miatt. A' ti Országlószéke-
teken áll, hogy szerentsétlenségeteknek
véget vessen, a' melly azonnal vissza ad-
ja néktek a' tsendességet, mihelyest azt
a' békességet elfogadja, mellyet néki *Eu-
rópa* ajánl. —

„Az özszeszövetkezett Hatalmasságok-
nak nem czéljok meghódoltatni Frantzia
országot: de mindazáltal tsak olyan felté-
telek alatt kötnek békességet, mellyek az
ő népeiket, és magát Frantzia országot is
bizonyosokká teszik a' tartós tsendesség
felől. Az áldozatok, melyeket ti tesztek,
múlandók: de a' jó, melynek ily sok,
azon egy ügyre nézve özsze tsatolódott
nemzeteknek iparkodásaikból következni
kell, állandó. Frantziák! a' ti lételetek
's nemzeti függetlenségetek a' miénkelegy-
szersmind bátorságba helyheztetődnek;
nem fogjátok szemlélni, hogy gyermekei-
tek olyan ügyért ontsák - ki véreiket, a'
melly nem illet titeket. —

„Egyedül tsak a' békesség viheti azt
véghez, hogy a' szövetséges ármádák Fr.
országnak vidékeit oda hagyják. A' Német
országi, Belgiumi, Spanyol és Olasz or-
szági útakat új Batalionok lepték - el. —
Frantziák! Szóllaljatok - fel Európának bé-
kességéért, melly az özsze szövetkezett
Hatalmasságok iparkodásaiknak egyedül
való, 's a' ti kívánságtoknak egyedül méltó
célja. Kívánjátok vissza a' ti Országló-
széketektől a' ti plántatartományaitokat
(koloniaitokat), kikötőhelyeiteknek kinyit-
tatását, 's kereskedéseknek szabadságát;

mind ezek a' jók ajánlatnak néktek. —
Miaden a' mit azért tesztek, hogy a' hada-
kozást folytassátok, réátok térül vissza;
's minden eltévedett vagy eltsábitatott sze-
mély bizonyos veszedelemnek teszi - ki ma-
gát. Költ Troyesben Mártzius' 10-dikén,
1814-ben. —

„Az özszeszövetkezett nagy
ármáda' vezére F. M. Hertzeg
Schwartzenberg.

„*Parantsolat.*

„Generális *Alixnek*, a' 18-dik katoná-
osztály Komendánsának, Mártzius' 6-dikán
azeránt kiadott rendelkezésre és útasításaira
nézve, hogy a' nép *in massa* felkeljen,
parantsoljuk, mint következik:

„1) Miaden személy, a' ki fegyveres
kézzel megfogattatik, es a' felkelt mas-
sához tartozik, mint hadi fogoly úgy tar-
tassék, 's az özszeszövetkezett tartomá-
nyonnak meszsze lévő vidékeikre vitettes-
seék - el. Minden városi vagy falusi la-
kos, a' ki valamely katonát a' szövetséges
seregeknél megölt vagy megsebessített, ka-
tona ítélszék eleibe állittassék, és 24 óra
alatt agyon lövettessék. —

„2) Minden közönség, a' hol a' lár-
ma harang a' népnek fellázasztására
megvonattatik, gyújtattassék - fel. —

3) Minden közönség felelni tartozik
azon gyilkosságért, melyben az elkövet-
tetett. Az ilyen helység ilyen mérték szerént
való adóttartozik fizetni: — a' hol 20,000
lakosnál több van, 500,000; a' hol 10,000-
tól fogva 20,000-ig való lakos van, 300
ezer; a' hol 5000-tól fogva 1500 lakosok
vannak, 100,000 Frankot. A' hol ennél
kevesebb lakosok találatnak, ezek is né-
pességekhez képpest fizessenek. —

„4) Minden ármádaszakasz vezérnek
hatalom adattatik ezen eszköznek munká-
ba lejendő vétettetésekre, és arra, hogy
az előkelőbb polgárok között kezeseket
vegyenek magokhoz, a' kik az ármáda'
hátamegét küldettetnek addig, míg a' ki-

szabott adó megfizetődik 's a' bűnösök megbüntettetnek. —

„5) Minden közönség, melynek lakosi a' szövetséges seregek ellen *in massa* valamit tesznek, prédáltassék és égettesék - fel. —

„6) Mind azok a' személyek, a' kik olyan parantsolatokat visznek ide-amoda, mellyek a' Gen. *Alix* hirdetésében találta-tó intézeteknek munkába való vétettetések-re céloznak, a' szövetséges seregeknek kezekbe akadván, mint Spionok úgy tartattassanak, 's azonnal lövettessenek a-gyon. —

„7) A' szövetséges Hatalmasságoknál lévő minden Frantzia foglyok felelői tartoznak mind azokért a' törvénytelen tselekedetekért, mellyek talám azon katonaszemélyek ellen elkövetetnek, a' kiket a' hadi történetek a' Frantzia seregeknek kezekbe adnak. —

„Minthogy azonban mi a' magokat békességesen viselő polgárokat oltalmazni akarjuk: erre nézve a' jelenvaló parantsolatunk' alkalmatosságával mind azokat a' parantsolatainkat megújítjuk, mellyeket a' fenytéktartásra nézve már kihirdettünk. Ezeknek bétöltetésekre az armádaszakaszok' vezérjeik vigyázni fognak. Ide'stova járó [*mobilis*] tsapatok állítatnak - fel, hogy ezen rendeléseknek bétöltetéseiben munkás segedelemmel legyenek. A' jelenlévő parantsolat a' 18-dik katonaosztálynak minden pontjain, mellyeket a' szövetséges seregek már elfoglaltak vagy elfoglalnak, függesztessenek - ki. Költ *Troyesben* a' fő hadi szálláson, Mártz. 10-dikén 1874-ben. —

„A' szövetséges nagy armáda' fő vezére F. M. Hertzeg
Schwartzenberg.

Elegyes Dolgok.

A' *Klagenfurti* újságban ilyen magános tudósítás jött - ki *Veronából* Mártzius 10-dikén: —

„Hogy a' mi fő hadi szállásunk ismét ide jöve, néminémű félelmet okozott eleinten, de tsak azért, hogy a' dolognak oka nem tudatott. Minthogy pedig meszsze-földön még hajlandóbbak roszzat gondolni az emberek: erre nézve bizonyossá teszem az urat minden jó hazafiaknak megnyugtatósokra, hogy a' fő hadiszállás ide lett hoztatásának semmi egyéb oka niútsen annál, hogy különbkülömb armádaszakaszaink jobban öszszegyülekezessenek és megszálltathassanak. Szélső csoportjaink még most is a' *Mincio* mellett állanak. A' Nápolyi Király munkásan hozzá fogott a' dologhoz. Ide zárva küldöm egy öszszetsapásnak summás leírását (*), a' hol a' Nápolyi seregek Gen. *Nugentel* együtt verkedtek a' Frantziák ellen. Lord *Bentink* megérkezett (Siciliából) 10,000 Ánglusokkal *Livornóba*, 's öszsze fogja tsatolni magát a' Nápolyi Király' és Gen. *Nugent*' seregeikkel, midőn osztán ezen seregek 40 ezer emberekre telnek, ide nem számlálván azon tsapatokat, mellyek még más felelől is várattatnak. Ilyen környűlállások között nagyon meg kell szorúlni a' Vice-Királynak, 's nem tudjuk minémű eszközöket fog elővenni a' maga megmentésére.“

(*) Az az öszszetsapás, mellyet ezen levélnek írója itt a' tsillag alatt említ, tsak az, mellyet már mi régebben megírtunk, a' hol t. i. Gen. *Sevarolinak* bal lábát egy ágyúgolyóbis elszakasztván, ő *Reggióban* fogságra esett. Most tehát tsak ezeket az újabb környűlállásokat jegyezzük - fel ide ezen levélből: — „Gen. *Sevarolival* 4000 emberek a' Vice-Király' segítségire akartak menni; ezt a' Nápolyi Király megtudta; a' Gen. Gróf *Stahremberg*' seregeit, a' mellyek *Rubiera* mellett állottak, egy Nápolyi Bataliónnal és számos Nápolyi lovassággal megerősítette, 's a' Gen. *Caroscosa* egész osztályát is az előbbieneknek segítsekre *Modenán* által *Reggió* fele útnak indította, 's végezetre Mártz. 6-dikén hajnal felő:

a' Király személyesen maga a' Gen. *Sev-
roli* tsapatjára *Rubiora* és *Reggio* között
oly hevesen réá ütött, hogy azt az ellenség
ki nem áthatván, megfutamodott, 's más nap
Pármáig futott, minekutánna 600 embe-
rei elfogattattak. A' *Radetzky* Huszárok-
nak egy osztálya a' Gróf Eszterházy vezér-
lése alatt (ki alatt egy ló el is lövetett), a'
Nápolyiakkal egyetemben szép dítsérettel
említettnek.

A' Párisi újabb tudósítások és közön-
séges levelek magok vallást tesznek arról
a' nagy ijedségről, mellyet ezen népes vá-
rosban, némelly szövetséges előljáró tsapa-
toknak *Meaux* városában Mártzius 2-dikán,
's néhány vakmerő bátor Kozáksoportok-
nak ugyan ezen hónap' 4-dikén a' Párisi
sorompók előtt való megjelenéssek okozott
volt. A' *Meaux*béli Polgármester maga
vitte meg Parisba a' rettentő hírt sebes ló-
futtába. — Hogy az országlószék a' Pári-
siakat az e'féle hírekhez valamennyire elő-
re is hozzá készíttse 's hátoríttsa, úgy in-
tézte - el a' dolgokat, hogy a' *Mortereau*,
Sezanne, *Nogent*, *Provins*, és *Chateau-
Thiery* városaikból *Párisba* szaladott Ma-
gistratualis személlyeket a' Tanátsháznál
összegyűjtván olyan ülést tartatott, mely-
ben akárkinek szabad volt jelen lenni, 's
az odafutott Polgármesterekkel 's egyebek-
kel orátori megillető módon előbeszélte
a' szövetségesektől elfoglaltatva lévő hely-
ségeknek úgy mondatott szenvedéseiket,
mellyeknek meghalgotása után a' *Párisi*
Magistratus is kinyilatkoztatta, hogy melly
igen bánkódjék az ő szenvedéseikért, és
megígérte, hogy az ő keserves előadásai-
kat kinyomtatvatván, a' Párisi lakosoknak
meginttetések végett, az úttzákra kira-
gasztatja.

Marsiliából Febr. 12-dikén írták, hogy
*Toulon*bol 3 línea hajók és 3 Fregátok azon
napon a' Vice - Admirális *Cosmao* vezérlé-
se alatt a' tengerre kivezvéen, a' *Siciè* ne-
vű part mellett az Ánglus hajós sereggel
szembe találkoztak, melly őket azonnal
megtámadta; de tsakugyan mind megme-
nekedtek 's a' Touloni kikötőhelybe ismét
vissza érkeztek a' Frantzia hajók. Kettő
közzűlők, t. i. a' *Romulus* nevű Línea hajó
és az *Adrienne* nevű Fregát, hátulsók lé-
vén nagy tüzet állottak - ki; annak 70, en-
nek 11 emberei estek - el. A' Londoni tu-
dósítások szerént Febr. 2-dikán és 16-dikán
meglehető szerentséje volt az Admirális
Graham hajós seregéhez tartozó *Venerable*
nevű Línea hajónak. *Madera* szigeténél
két Frantzia Fregátokat fogott - el, az *Alk-
ménét* és *Iphigénát*; annak *Villeneuve*,
ennek *Emeri* voltak a' Kapitányaik; azon
318, ezen 315 hajós legények voltak.

Ugyantsak Febr. 2-dikán történt, hogy
két Frantzia Fregátok, tudniillik az *Atalan-
ta* és *Terpsichore* az *Azores* szigetek mel-
lett egy Spanyol hajót, a' melly 10 millió
Piasterekkel evezett Amérikából *Kadiks*
felé, előtalálván 's elfogván, éppen akkor
két Ánglus Fregátok réájok jöttek. A' Fr.
Fregátok nem tudtak egyebet hirtelen tsi-
nalni, hanem 20 embereiket által küldöt-
tek a' Spanyol hajóra oly rendeléssel, hogy
azzal evezzenek - el Frantzia ország felé,
magok pedig szélnek eresztvén vitorláikat
a' széles tengeren tovább mentek. A' gaz-
dag Spanyol hajó azonközben tsakugyan az
Ánglusok' kezire került, minthogy azt a'
74 ágyús *Rippon's* a' *Menelaus* Fregát úzó-
be vévén, mikor már a' *l'Orlenti* kikötő-
helybe éppen béevezni akart volna, sze-
rentsésen béérték.

*Mártzius 22-d k napján adtak 100 Forint Conventziós pénzért 222 forintot Vál-
tótzédulában.*

Irta Pántzél Dániel.

Honnyi Levelek, Tudósítások, és Egyebek.

Nro. 21.

A' Magyar Kurir 24-ik darabjához.

Folytatása a' Spanyol Constitúciónak.

Minekelőtte ezen nevezetes Históriai Aktának folytatásában tovább mennénk, ide tesszük a' Bétsi Udvari újságban erről kijött megjegyzést t. i. „Ez a' Constitutio, mellyet a' Kortések ugyan a' *Ferdinandus*' nevében, de semmi tudva lévő tőlle való telyes hatalom és égyetértés nélkül, oly időben készítettek, midőn tsak magokra, Spanyol országnak egyik szegletébe szorúlva, magokat minden *Philosophusi Speculationának* és szabad gondolkozás lelkének néki botsáthatták, oly új módi 's a' meghasonlásnak és rendetlenégnek oly sok féle gyökereit foglalja magában, hogy a' minden erejétől megfosztatott Országlóségát nem tehet eleikbe, melyre nézve félni lehet, hogy ha vissza kapja is Spanyol ország a' maga törvényes Királyát, 's külső ellenségeitől megszabadíttatik is: az ő belső részein éppen azok a' zenebonák és tzivódások fogják megmútatni magokat, a' mellyek Frantzia országban a' *Revolutio* alatt egymásután következett sok féle, 's ennek a' Spanyol Constitúciónak lelkével éppen megegyező Constitúciók által nyilvánosságosan megmútaták sok vérontással azt a' polgáái társaságok históriáikból folyó tudománt, hogy hathatos országlói erő nélkül semmi Monárchia, 's egy nagy Státusban semmi Respublikai Constitúció fenn nem álhat. Hogy azonban nem is közönséges Spanyol országban az a' lélek, melytől azok, a' kik ezt a' Constitútiót készítették, vezéreltettek, elég szembetűnőleg bizonyítja a' közelébb költ M. Kurir' toldalékjában találtató Spanyol Diétai veszekedésnek leírása.“

Most már következzenek a' *Constitúció*' szavai: — Az eleibe terjesztetett törvényprojektomot a' Király megerősítheti vagy vissza vetheti. Az utolsó esetben vissza küldi azt ő Felsége, azon okoknak előadásával egyetemben, mellyekre nézve meg nem erősítette. A' vissza küldésnek 30 napok alatt kell megesni. Ha ezen idő alatt sem égyiket sem másikat nem tselekszi a' Király, úgy tartatik, mintha megerősítette volna a' javallást, 's ez azután törvényes erővel bír. Ha vissza érkezik a' meghatározott idő alatt a' Kortésekhez a' megtagadás, ők ezen tárgy felett egy esztendeig nem tanátskozhatnak; de a' következő esztendőben ismét igen, és ha a' Kortések azt ekkor ismét helybehagyják, megerősíttetés végett ismét a' Királyhoz küldvén, azt ő Felsége az elébb leírt módon ismét vissza vetheti 's visszaküldheti. Hanem ha a' harmadik esztendőben a' Kortések ugyan azon tárgyat harmadik ízben is helybehagyják: már ekkor nem vetheti azt többé vissza a' Király. A' törvények éppen azzal a' formálitással fognak kiadattatni, mint most a' Frantzia Senatusnak Consultumai kiadattatnak. —

Elvégezvén üléseiket a' Kortések, egy Állandó Deputátiót rendelnek ki [*deputation permanente de Cortes*], melly 7 tagokból áll, t. i. 3 Európaiakból, és 3 Ámerikaiakból; és egy olyanból, a' ki sorsvonás által határoztatik meg. Ezen Deputátió az a' kötelessége, hogy az Ország' Constitúciónak 's a' Kortések' jussainak fenntartatásokra vigyázzon, és ha a' sükség kívánánda, a' Kortéseket időn kívül is össze hívassa.

A' 4-dik *Titulus* a' Királyról beszélt

a^o következőkben: A^o Király^o személye szent, bántathatlan, és semmi számadásnak niutsen alája vettelve. A^o titulussa ez: *Ō Catholicus Felsége*. A^o törvényeknek végrehajtásokat illető hatalom egészen a^o Királyé; az ő hatalma mindenre kiterjed, a^o mi a^o belső közönséges rendnek és a^o külső bátorságnak a^o Constitutzióval és törvényekkel megegyezőleg való fenntartásokat illeti. A^o törvényeknek megerősítésekben és kiadatásokban álló elsőégi jusun kívül, a^o Királyi hatalom^o alá tartoznak még a^o következő esetek is: 1) olyan végzéseket, rendeléseket, és tiszti útasításokat kiadni, mellyek a^o törvényeknek végrehajtásokat illetik; 2) arról gondoskodni, hogy az igazság az egész országban hamar és tökéletesen ki-zolgáltatassék; 3) Hadat izenni, békességet kötni 's ratifikálni, de azután erről a^o Kortések^o eleibe, az Aktáknak közlése által tudósítást terjeszteni; 4) minden polgári és criminális ítélőszekhez, a^o Statustanáts^o jóvállásával megegyezőleg, Assessorokat nevezni; 5) minden polgári és katona hivatalokat bétölteti; 6) minden Püspökségekre, papi méltóságokra, hivatalokra személyeket nevezni; 7) rang és megkülönböztető címeket adni; 8) a^o seregeken és tengeri erőn leg főbb vezérséget gyakorolni és Generálisokat nevezni; 9) a^o fegyveres erővel való intézeteket megtenni és azt tettése szerint széllyel osztani; 10) a^o külső hatalmasságokkal való minden diplomatikai és kereskedési tárgyakat kormányozni, 's fő és másodrangú Követeket 's kereskedésre ügyelő Consulokat nevezni; 11) pénz^o minéműségére ügyelni 's nevét és mejjképét arra tétetni; 12) Az Administratio minden ágaihoz kívántató summának a^o célra való fordittatását meghatározni; 13) bűnösöknek a^o törvényes rendeletek szerint megkegyelmezni; 14) köz jóra célzó törvényeket vagy törvényváltoztatásokat a^o Kortések^o gyűlésében jóváltatni, a^o melly ezekről azután tanács-

kozni fog; 15) Conciliumok^o végzéseit vagy Pápa^o Bulláit, ha közönséges tárgyakat foglalnak magokban, a^o Kortéseknek, ha az Administratziónak magános ágait illetik, a^o Statustanátsnak, ha pedig peres dolgokat illetnek, az első Itélőszeknek, meghalgattatások után, bévenni vagy elnyomni; 16) A^o Statustitoknokokat és Ministereket tettése szerint nevezni vagy letenni. —

A^o Királyi hatalomnak megszorittatása ellenben a^o következőkből áll: 1) A^o Király a^o Kortések^o öszszegyülekezését semmi fogás alatt meg nem akadályoztathatja 's azt el nem oszlathatja, 's tanácskozásait semmi módon nem terhesítheti. A^o kik ezeket tanácsolnak, vagy ezekben eszközök lennének, Státusbönösöknek lenni hirdettetnek, 's mint ilyenekkel úgy kell velük bánni; 2) a^o Király a^o Kortéseknek egyetértések nélkül nem távozhat el az országból; ha ezt tselekszi, annyi mintha a^o Koronáról mondana-le; 3) a^o Király a^o maga Királyi hatalmát sem valamely elsőégi jussát másnak nem engedheti; ha annak engedné is azt által, a^o ki helyében egyenesen következik a^o thrónusra, így is megkívántatna a^o Kortések^o helybehagyása; 4) a^o Király el nem zálogosíthatja, másnak nem engedheti, vagy el nem tserelheti leg kisebb részét is Spanyol országnak; 5) a^o Király semmi nemű megtámadólag való hadakozásra célzó szövetségre, sem valamely magános kereskedési kötésre nem léphet, míg abban a^o Kortések meg nem egyeznek; 6) éppen ily kevésse kötelezheti magát ezeknek egyetértések nélkül valamely segedelemnek fizetésére, vagy 7) valami nemzeti jószág-^onak elidegenítésére vagy elzálogosítására; 8) a^o Király semmi egyenes vagy melleleg való adófizetést ki nem írhat, ha a^o Kortések meg nem határozzák; 9) semmi kizorító privilégiumot nem adhat; 10) sem magános embert, sem közönséget a^o magok tulajdonnyoknak hirtokában meg nem akadályoztathat, és ha ennek a^o Statust

megesmért javára nézve tsakugyan megesseni kellene, ki kell azt pótolni; 11) a' Király semmi magános embert meg nem foszthat a' maga szabadságátul, sem meg nem büntethet maga senkit: a' melly tisztviselők ilyen parantsolatokat expedialnának, számadással tartozának azért a' Nemzetnek, és úgy büntetődének - meg, mint a' polgári szabadságok megbántói. Tsak abban az esetben, ha a' Státus' java és bátorsága kívánják, hogy valamely személy elfogattassék, parantsolhatja - meg azt a' Király, de tsak oly feltétel alatt, hogy az elfogattatott személy 48 óráknak eltelése alatt azon ítélszéknek által adattassék, a' melly eleibe tartozik; 12) a' Király minekelőtte megházasodna, jelentést teszen a' Korteseknek, hogy ezek abban egyetértsenek: ha így nem tselekszik, annyi, mintha a' thrónusrol lemondott volna. —

Itt következne már most az a' hit, mellyet a' Királynak a' thrónusra való ülésakor le kell tenni: hanem minthogy e' már a' 22-dik számú M. Kurirban találtott, ezt itt általugordjuk. Azután ezek következnek: — A' Spanyol Király, a' ki most uralkodik, a' Bourboni Házbol való *VII-dik Ferdinandus*. A' Király azonnal telyes idejű, mihelyest 18 esztendőt ért. Míg ezen időt elérné, a' Kortesek Régeniséget rendelnek, ha kívántatik. A' Király' első szülött fia Koronaörökös, a' ki *Asturiai Princznek* neveztetik; a' többek mind *Infansoknak* neveztetnek. A' Korteseknek az a' gyűlése, melly mingyár a' Koronaörökösnek születése után tartatik, őtet annak lenni közönséges módon megessméri. A' Királynak és Házának tartatásokra kívántató pénzek esztendőként határozatnak - meg és mutatattak - ki. —

Hét Ministerek, vagy (mint itt nevezik) Expeditor Status - Titoknokok rendeltetnek a' Bétöltő - hatalom alá tartozó foglatosságokra. A' Királynak minden parantsolatait subscribálni tar-

tozik ezek közzül égyik; az ő aláírások nélkül semmi fele tiszti karnak nem szabad telyesíteni a' parantsolatokat. A' Ministerek felelni tartoznak a' Korteseknek ha olyan parantsolatokat subscribálnak, mellyek által a' Constitutio vagy a' törvények megsértetnek, melyben nékiek semmi mentségekre nem szolgál az, hogy a' Király úgy parantsolta. Mindenik Minister' keze alá tartozó dolgokra kívántató költségeket a' Kortesek hagyják helybe.

A' Királynak leszen egy 40 tagokból álló *Státustanátsa*, kik között 4, de nem több, papi, esmeretes érdemű személyek, hasonlóképpen 4, de nem több, megkülömböztetett érdemű, Spanyol Grandesek lesznek. A' többeknek minnyájoknak megkülömböztetett tudományú, virtusú és érdemű embereknek kell lenniük. Legalább 12-tőnek az Amerikai Státusokból kell venni származásokat. A' Kortesek 120 tagot terjesztenek magok közzül (mlat Candidatusokat) a' Király eleibe, kik közzül a' Király a' 40 Státustanátsosokat kiválasztja. A' Királynak égyetlenégy tanátslója a' Státustanáts. Az ennek kívántató hivatalbéli útasítást a' Király adja, hanem a' Kortesek által megerössítettve. Ezek mutatják - ki a' Státustanátsosoknak fizetéseiket. Egy Státustanátsos is el nem bortsáttathatik külömben, hanem ha az ő elbortsáttatása a' fő ítélszék előtt igasságosnak lenni megmútatattatik.

Magyar Ország.

A' mi szép tudományú Litterátorunk, *Engel Kresztely János*, Consistorialis Tanátsos, Könyv - Censor, 's az Erdelyi Fels. Udvari Cancellariánál Udv. Titoknok úr, e' hónap' 20-dikán életének 45-dik esztendejében kimúlt e' világból.

A' Bétsi Udvari Német újságban külömbkülömb hazafiúi adományok és jótémények emlittetvén, azok között fordulnak ezek is elő: —

„T. N. Bihar vármegye Fő Ispányi Administrátora Kis Rhédei Gróf *Rhedei Lajos* úr, a' ki már a' Lipsiai győzedelemért való háláadó innepnek alkalmatosságával az ott őrizeten lévő Cs. Katonaság eránt a' maga hazafiúi buzgóságát szép adományok által megbizonyította, ugyan azon buzgóságának újabb bizonyságait mutatta az által, hogy hasonló hazafiúi buzgóságról esmeretes Első Vice-Ispány Szala Kaptoltsi Tek. *Domokos Jakab* úrral együtt nem csak azt véghez vitte, hogy a' Vármegyében az Ispotály' számára szükségeságy-némű, melynek ezen tekintetben igen nagy fogyatkozása vala, 's a' melly fogyatkozás 500 beteg hadi foglyoknak odaérkezésé miatt még nagyobb gráditsra lépett vala, öszszeszerkeztetődjőu, hanem e' mellett 1000 forintokból álló gyűjteményt is fordított a' szalmazsákoknak, konyha, asztali, 's egyéb készületeknek megszerzésekre. Nem kevesebbé dicséretes az oda való Vármegye Phisicusának Orvos Doktor Tek. *Sándorffy József* úrnak azáltal szerzett érdeme, hogy ugyan azon ispotálynak az orvosok' dolgában való fogyatkozását látván, abban mind addig ingyen önként való fáradohatatlan orvosi hasznos szolgálatot tett, míg a' fogyatkozás ezen tekintetben is elháríthatott.

~~~~~

Béts, Mártzius 25-dikén. Ide szorítjuk röviden a' ma kiadatott fontos hadi tudósításokat: — „Az öszsze szövetkezett Fels. Hatalmasságóknak plánumjok szerént minden seregszakaszoknak öszszegyülekezni és két fő armádát formálni kellett, melyre nézve vissza felé való utakat kellett tenniük. Az egyik *Laon* mellett gyűlt öszsze a' *F. M. Blücher* fő vezérlése alatt; ezzel szemben *Napoleon* állott 80,000 emberekkel. Itt történt Mártz. 9-dikén egy verekedés, melyről ilyen tudósítást küldött *F. M. Blücher* maga *Conray* városába a' *Weimari* Hentzeg hadi szállására: —

„Az ellenség ma még nap feljötté

előtt megtámadta armádámnak job szárnyát és közepét, mellyek Gen. *Winzingerode* és *Bülow* által vezéreltetnek, 's a' nagy köd által segítettven egész a' *Laoni* kőfalig előnyomúlt. Eloszolván a' köd déltájban, szembeszállottak említett tsapatjaink az ellenséggel, 's a' gyalogság' heves verekedése az éjtzakáig tartott, melly alatt mi mind előfelé nyomúltunk. Három órá tájban bal szárnyam előtt is megmutatták néhány ellenséges tsapatok magokat, 's *Athies* nevű falnt elfoglalván hevesen ágyúztak a' Gen. *York* és *Kleist* seregeikre. Ezt én előre ellátván a' Gen. *Langeron* és *Sacken* seregeiket a' bal szárnyamnak segítségére küldöttem, megparantsolván, hogy magokat a' *York* és *Kleist* seregeikhez tsatolván, ismét fogjanak megtámadólag a' verekedéshez. —

„*York* és *Kleit* Generális urak a' magok esmeretes alkalmasságok által elérték tzeljokat; az ellenség az éjtzakának elkövetkezésével minden pontokon visszanyomattatott; 's ártillériája és munitziós szekerei, sok foglyokkal kezünkre kerültek. Ezen szempillantatban jelenti Gen. *York* úr, hogy még mind az ellenség' kergetésében foglalatoskodik, és hogy az ő lovassága azt már egész *Corbenie* felé elkergette nagy zűrzavarok között.“

Post Scriptum: — „Mostanáig már 70 ágyút vettünk-el. A' foglyok' és munitziós szekerek' számát még meg nem határozhatjuk. Egy fényes lovas bévágás által nyertük főbb győzelemünket. Ma (Mártz. 10-dikén) a' bal szárnyam által ment az *Aisne* vizén. Még nem lehet bizonyosan tudni, hogy *Napoleon* maga verkeredett-é itt; a' foglyok töbdire azt erősítik, hogy látták a' tsatázás közben. A' szökevények ellenben azt mondják, hogy Mártz. 8-dikán estve 15000 emdere' kel *Páris* felé vette útját, minthogy a' H. *Schwartzberg* vezérlése alatt lévő nagy armáda *Fontainebleau* városát elfoglalta vala. —

„*F. M. Blücher*.